

Gostujoče pero

Gore – še nikoli tako izpostavljene

Mednarodni dan gora je vsako leto priložnost, da posebno pozornost namenimo pomenu, ki ga gore predstavljajo v paleti čudes narave in nam vsak dan lepšajo življenjsko okolje. Pa ne samo lepšajo, omogočajo nam, da se v različnih dejavnostih, ki jih izvajamo v gorskem svetu, približamo naravi, jo izvorno in pristno doživimo ter se tudi soočimo z njeno močjo. Toda pojmovanje gorskega sveta in vsega, kar se dogaja v njem, je v sodobnem svetu zaznamovano s pojmi, kot so voda, tveganje naravnih katastrof, mladi, hrana, turizem, biotska raznovrstnost in avtohtoni prebivalci.

Gorski turizem predstavlja v svetovnem turizmu 15-odstotni delež in je v alpskih državah pomembna gospodarska panoga, na odročnih gorskih območjih pa edina oziroma vodilna dopolnilna dejavnost, ki poleg kmetijstva zagotavlja preživetje lokalnega prebivalstva, ohranja mlade generacije na domačijah ter s tem pripomore k ohranjanju tradicije in kulturne dediščine. Med to lahko štejemo tudi **planinske koč**e in poti, ki so ob nastanku in gradnji prinašale zasluge lokalnim nosačem, graditeljem koč in prvim gorskim vodnikom ter omogočile razvoj gorništvu in planinstvu v vseh oblikah in s tem tudi razcvet gorskega turizma.

V 125-letni zgodovini organiziranega planinstva v Slovenskem **planinskem društvu** in njegovi naslednici, **Planinski zvezi Slovenije**, so slovenski planinci zgradili več kot 10.000 kilometrov **planinskih poti**, 179 koč, zavetišč in bivačev, ki po zadnjih ocenah omogočajo 1,7 milijona obiskovalcem slovenskih gora na leto, da te obiščejo varno in so na poti primerno oskrbljeni. Pri tem v **planinskih kočah** ustvarijo več kot 100.000 nočitev na leto.

V študiji, ki so jo v sodelovanju s **Planinsko zvezo Slovenije** opravili na Inštitutu za ekonomska raziskovanja, so neposredni gospodarski učinki planinske dejavnosti z upoštevanjem multiplikativnih učinkov 34 milijonov evrov. K temu je treba dodati posredni prispevek, ki ga planinska infrastruktura prinese k turizmu, in ta je ocenjen na 121 milijonov evrov. Pri tem seveda niso upoštevani pozitivni

družbeni učinki. Ti se izražajo v boljšem fizičnem zdravju tistih, ki se ukvarjajo s planinstvom in gorništvom, v njihovem večjem zadovoljstvu in širši vključenosti v družbo.

Povečevanje deleža prebivalstva, ki živi v mestih, dnevne migracije, vse bolj grozeče podnebne spremembe, zavedanje in želje prebivalstva o kar se da aktivnem preživljanju prostega časa so dejavniki, ki imajo pomemben vpliv tudi na gorski svet. Sodobna prometna infrastruktura omogoča, da so gore postale še bližje, še hitreje dostopne, njihovo doživetje pa se v marsičem spreminja. Poleg njihove elementarne lepote, doživljanje katere planince polni z občudovanjem, notranjim mirom in pogosto spodbudami za umetniško izražanje, **alpiniste in** gornike pa z radostjo uspešnega premagovanja težav po izvedenih vzponih, se ob razvoju novih športnih oblik gore vse bolj pojavljajo kot nujno potrebna kulisa za športne dosežke in dokazovanje individualnih sposobnosti v tekmi z drugimi ali kar s samim seboj.

Res je, vsako obdobje prinese novosti, napačno bi bilo o njih zgolj odklonilno govoriti, še bolj napačno pa si pred tem zatiskati oči. Dejstvo je, da gorsko okolje še nikoli v zgodovini ni bilo izpostavljeno tolikšnim pritiskom. Vse večji obseg motoriziranega prometa, nedopustna vožnja z motornimi kolesi, štirikolesniki in motornimi sanmi v naravnem okolju so dejavnosti, ki v gorskem svetu nimajo prostora in so obremenitev naravnega ekosistema in lokalnega prebivalstva. Planinske organizacije v alpskih državah se na to problematiko kritično odzivajo, pa ne samo glede popolne prepovedi tistih dejavnosti, ki so nesprejemljive v gorskem okolju, ampak tudi v usmerjanje razvoja novih oblik športnih dejavnosti, kjer je nujno vzpostavljane sožitje z različnimi deležniki v prostoru. Pri tem pa so planinske organizacije lahko uspešne le toliko, kolikor najdejo skupnega interesa in sodelovanja s preostalimi deležniki v gorskem turizmu.

Ob zgoraj navedenih številkah se je treba zavedati, da je delovanje **planinskih koč** in vzdrževanje **planinskih poti** odvisno od množice prostovoljcev v **planinskih društvih**, ki preprosto ne bodo več kos zahtevam

sodobnih trendov. V razvitih alpskih državah so odgovorni že zdavnaj prepoznali, da je ta dragoceni prispevek prostovoljnega dela treba podpreti z javnimi sredstvi, predvsem za ekološko opremo na visokogorskih **planinskih kočah** in pokrivanje vse večjih stroškov za vzdrževanje **planinskih poti** zaradi vse številnejšega obiska. Poseben izziv je hiter razvoj gorskega kolesarjenja, ki bo z vsemi možnostmi neverjetnega tehnološkega razvoja v industriji e-gorskih koles omogočil dostop do gorskih predelov tudi tistim, ki tega z lastnimi sposobnostmi ne bi zmogli. Pri tem ta industrija uživa podporo žičničarjev (ob vse pomembnejši poletni sezoni je to ena izmed ciljnih skupin), turističnega gospodarstva, trgovine in podobno. Toda ob žal že navzočih konfliktih med različnimi deležniki v gorskem prostoru (pohodniki, gorski kolesarji) lahko pričakujemo nove. Pričakovanja, da bi razmere urejali s poenoteno regulativo v celotnem alpskem prostoru, so za zdaj samo iluzija.

Če na mednarodni dan gora 2018 gledamo skozi prizmo gorskega turizma, potem je jasno, da planinstvo in gorništvu z vso infrastrukturo (koče, poti, naravna plezališča) in dejavnostmi postaja njegov sestavni del. Res je, da se večinoma izvaja na plečih prostovoljstva, ampak zaradi tega je še dragocenejša. Čas je, da pristojni to spoznajo in z njim začnejo enakopraven dialog, rezultat katerega je lahko samo pozitiven za obe strani, predvsem pa za uresničevanje sprejete strategije turističnega razvoja Slovenije.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

Pojmovanje gorskega sveta je v sodobnem svetu zaznamovano s pojmi, kot so voda, tveganje naravnih katastrof, mladi, hrana, turizem, biotska raznovrstnost in avtohtoni prebivalci.

